

PERŽVALGA.

Maskoliška valdžia turi Lietuvoje neprietelius netiktai ypatoje lietuviškos jaunuomenės, bet ir tarpe savo tarnų, kas navatniausia, popų. Neseniai parėjo parėdymas nuo vyresnybės ant pravoslaviškų Lietuvoje seminarijų, kur aštriai draudžia tų seminarijų mokiniams-klierikams ir mokiniams tiems ant „učitelių“ — turėti pas save kokių nors ginklų. Bus daromos kratos, ir pas ką bus rasta revolveris ar kas kitas, tas taps išvarytas iš seminarijos.

Arcivyskupu ir metropolitu ant visų katalikiškų Maskolijoje bažnyčių tapo apšauktas grasas Jurgis Šembekas, Plocko vyskupas. 19 gegužės atsibuvo Peterburge iškilmingas iš tos priežasties apvaikštinėjimas, kur susirinko visi tos metropolijos vyskupai. Lietuvos vyskupai teipgi nuvažiavo. Gera proga dabar jiems pasitaikė nutarti susivažiauvus, kokių būdu geriausiai ir greičiausiai sugriebti po savo priegloba lietuviai-artojai, kada šiems tapė pavelyta spauda.

Maskolijos ministras V. D. apreiškė, jog visi miestelėnai, administratyvišku būdu išsiųstieji iš savo gimtinės pagal 10 persk. Rankiaus Tiesų, t. XIV, ir prašanti nuo jo daleidimo apsilankyti tėvynėje, neris iš jo pusės jokių prieštaravimų. Jie net gali paduoti prašymus tikrai savo gubernatoriui, kuris be susinešimo su ministru galės pavelyti ištremtiniams apsilankyti tėvynen, arba pagal jo nužiurėjimą daleis ir suvisai pagrižti.

Vilniaus kunigai pasamdė tam tikrus pravadyrius-davatininkus, vedžioti per vasarą Kalvarijų keliais pelegimus. Pirmesniais metais apsiimdavo tą atlikti įvairi „pravadininkai“ iš pribuvėlių, kurie tamsius maldininkus, išivedę į Kalvarijų miškus, api-

plėsdavo.

— Anot prof. Kaigorodovo, Baltstogės pavieta (Gardino gub.) 5 geg. pražydo ozkabardžiai ir geltonasis vykiu medis (akacija); kartais palija, pasėliai puikiai sudyge. Kaune 3 g. pražydo obelė, 4 pasirodė krykvabalis, pražydo žirnikai (Orobis vernus), pražydo kriaušės, vykiu medis ir grumtažolės, 6 pražydo juodasis bezdas.

Jau buvo rašyta pirmiausia apie uždėtą policmonių mokyklą Vilniuje, kur 17 gegužės akyvaizdoje vice-gubernatoriaus ir policijos viršininkų buvo laikyta tos mokyklos mokinių paroda ir egzamenai. Iš 140 tokių mokinių — 30 gavo tarnystes urėdininkų, 4 vyresnių žemskių ir 99 mažesnių. Kursas susidėjo iš: 1) papras to karėiviško muštro, 2) kirtimo kardų, 3) gimnastikos ir k. policijos tarnams reikalingų apsiėjimų: atėmimo peilio, lazdos ir tildymo muštinėsi. Po egzamenais, užveizdėtojas mokyklos, I. Smirnovas, pasakė naujai sufabrikuotiems „prilai kytojams Lietuvoje tvarkos“ pamokslą, kuriame liepė „buti viešlyvais, blaivais, myleti visus artimus, kaip patį save“... Turbut dėl tokios meilės ir išmokino gerai kapoti kardais ir kitokių budelio amatų.

Uždėtas Vilniuje rusiškas perijodiškai išeinantis laikraštis, be pirmlaikinio pristatymo cenzurai, „Naučnyj archiv vilenskoj okružnoj lečebnicy“.

Sugražinus lietuviams spaudą iškilo Lietuvoje krutėjimas. Tuojaus įnyko lietuviai viens už kito maldauti valdžios, kad leistų uždėti laikraščius. Iš Vilniaus padavęs prašymą p. Vileišis, iš Kauno — p. Loraitis ir Dr. R. Šliupas; Šiauliuose p. Višinskis ir gr. Zubovas; Petrapilėje jau nuo seno lietuviai buvo susirengę: turėjo ir spaustuve (kuri ligšiol spausdino mas-

koliškas ir kitokias knygutes), pagaliaus užmanytą laikraštį ir nužymėtą redaktorių. Rygoje — inž. Maciejauskis.

Isz Lietuvos.

Vilnius.

Iškilmingiausia valanda vilniečiams atėjo su apskelbimu laikraščiuose pagražinimo uždraustos nuo tiek metų lietuviškos spaudos. Vietiniai lietuviai iš to džiaugamo net nušuntė savo deputaciją pas general-gubernatorių, Sviatopolk-Mirskį, kur vardan viso Vilniaus lietuvių buvo sudėtos padėkos maskoliškai valdžiai.

1-ma gegužės ir kelias dienas dar prieš tą pas mums labai buvo neramūs laikai. Paspasakosiu iš eilės. Prasidėjo su pabėgimu. 5 arštavotieji mėgino pabėgti iš kalinio. Pakilo ant gatvės trukšmas, kuris pastatė ant kojų visą kalinio administraciją ir arčiausių kazermų karėivius. Tris pabėgėlius sugavo, likusieji du po visokių prietikių laimingai dingo. Administracija paduoko. Gubernatorius, grasas Palenas, prisakė apkalti pabėgėlius geležiniais; permainė kalinio užveizdą, įdėjo iš pristavų ir liepė gerai visus kalinius įtempt. Protestas politiškų kalinių prieš nedorą pasielgimą su jų draugais dar labiau susiaušė abipusinius prietikius ir prasidėjo visa eile priekabių. Po kameras išstatė kazokus ir karėivius; atmainė pasimatymus; nebedavė viryto vandens ir tt. Ant galo, priėjo dalykas prie tiesioginio susikabinimo, laike kurio draugai, nežiurint į įtužų gynimąsi, buvo primušti. Ta buitį išsaukė mieste didelį judėjimą, paėjo dar gandas, kad politiškus plakė. Vienok tas pasirodė paskiaus nevisai tiesa: plakė tikrai, bet ne politiškus, tikrai kriminalistus už jų su politiškais susinešimus.

Dabar padėjimas kalinių eina biskų geryn: vėl pavelyjo nešioti arštavotiesiems valgi, geriau apsieiti, su prašytojais administracija priėmė mandagiai viešlyvą toną. Ant klausimo — ką turi veikti revoliucionieriai laisvieji, kada muš ir žeidžia jų draugus kalėjime — kasdien vis rusčiau reikalaujasi išrišimo: padėjimas politiškų kalinių kaskart visur eina baisyn, pasielgimai administracijos vis eina bauryn ir bauryn.

Prisiartino diena 1-mos gegužės, ir žmonėms, mačiusiems ją perėjusiais metais, prisiejo su skausmu matyti, kad pirmesnis darbininkiško judėjimo entuzijazmas persimainė į apatiją. — Ne buvo pirmesnes karštos priešgegužinės agitacijos; ant neskaitlingų suėjimų, kuriuos pasisekė surengti, nežiurint į gaujas šnipų, užtvinsų miestą, matėsi koks tai prislegimas. Suėjimai prisiejo pertraukti pačiam viduryj iš baimės antėjimo policijos; prakišimų visgi buvo gana daug; areštų namai tapo pripildyti. Policijoje ištiko susidurimas: viendie kamaroje, kur sėdėjo 24 žmonės, uždarytiems ne davė patų (narų) ir nepavelijo perduoti jiems pagalvių. Arštavotieji užprotestavo ir pradėjo daužyti langus ir duris. Išėjo — nauji primušimai. Tačiau, šiuom kartu uždarytieji rado užtarejį: policijoje tuom laiku prokuroras laikė kvotimus; išgirdęs bildesį, jis išėjo ir paprašė, idant „ne labai daužytąsi ir nekeltų trulšmo“...

Viskas bet bala prieš pergales policijos pačioje 18 balandžio. Ištisai per visą dieną grobstė žmones ant gatvių ir vedė kalėjiman. Arštavotieji ne tikrai policistai, bet ir kiemsargiai. Ant ko rėmėsi tie tarnai padidintos sargybos nužiurėjime savo aukų, sunku pasakyti, kadangi niekur negalima buvo užtėmyti mažiausio ardyimo

paprastos tvarkos; atbulai, — ant gatvių judėjimas buvo tylesnis už paprastą. Kaip girdėtis, areštavojo apie 500 ypatų. Areštavotiems nedavė valgyt, už tai policija užtikrina, kad buvo liepta nemušti. Ant kiek tas yra teisingu, surku sakyti, bet ant gatvių galima buvo tankiai užtėmyt paveikslus ne labai mandagaus apsiėjimo su sulaikytais. Tiktaip po 2-3 dienų pradėjo po kelis išleizdinėti. Taip Vilniaus policija atšventė 1-ą gegužės.

„Rev. Ros.“

Panevėžis, Kauno gub.

Didis šiam mieste sujudimas iš priežasties: 1) apsilankymo general-gubernatoriaus, Svia topolk-Mirskio ir 2) žemdirbių parodos. Parodai biskį kliudo šaltas oras ir lietus. Abelnai lankytojų yra dikčiai, nes per vieną dieną perėjo apie 3,000, kas dėl Panevėžio yra nemenku dalyku.

Južintai, Kauno gub.

Šįmet čia uždėjo lietuviai, Antanas Žirnikas iš Mičiūnų, odų krautuovę. Gerai, kad lietuviai stveriasi prekystės, tik gaila, kad mūsų Žirnikas, bebudamas Petrapilėje pavirto į „šlektą“ nes pervirto į Žirnevyčią; su lenke ir apsipačiavo. Tai kaip greit mūsų vieniančiai pavirsta į išgamas. Žirnikas Petrapilėje prigulėjo net prie „Liet. Sav. Pag. Drstės“, bet ir tas nieko negelbėjo: Lietuvių drstė nemokejo jam išpusti iš galvos pavailimo lenkystėje.

Lunda.

Vilkaviškis, Suvalkų gub.

Apsisaugokit šnipai! Neseniai iš čia iškeliavo Amerikon šnipas, Antanas Vaičiūnas, kurs Lietuvoje buvo geru pagelbininku policijos. 1902 m. jis išdavė policijai 2 vyrų, lipinančius prie stulpų atsisaukimus, tik ant laimės tie spėjo pasprukti per sieną. Jis dar kelis metus gyveno kaime Sau-

sininkų, Vilkav. pav. Pirmaiau buvo buvęs kelis metus Amerikoje; nedidelis, atlašus, turi apie 30 metų amžiaus; riesta nosis ir plona kalba, usus skuta, o jei augina, tai esti panašus į azio skurą. Kalba lietuviškai ir krevezoja lenkiškai ir maskoliškai; turbūt moka biskį ir angliškai. Atsilankius jam, lietuviai pasisergėkite, nepriimkite į draugystes ir lietuviškus susirinkimus; geram lietuviui neverta laikyti ant gaspados, teipgi bukit atsargūs nuo jo ir tie, kurie norit keliauti tėvynėn.

Žmogus.

Essai, Vokietijoje.

Pas mus šįmet Prūsų valdžia ant lietuvių uždėjo naują ir niekadą negirdėtą bausmę. Mat, kurie atkeliauja iš užrubežio, valdžia reikalauja nuo jų visų dokumentų (raščių). k. t.: legimaticijų knygtės, kareivystės bilieto, ir tt. O ypač dabar, kaip prasidėjo Rusijos su Japonais karė, tai jauniem vyram visai policija neduoda ramybės. Aš pats girdėjau, kaip policijos viršininkas vienam vaikinui pasakė: „Jeigu nepristatysi iki pirmo lapkričio kareiviškų raštų, kad tu esi valnas, busi iš varytas iš Prūsų“.

Pirmą dieną sekminių pas mus sustraiškavo gatvinių karų konduktorai, reikalaudami 10 val. dienos darbo ir didesnės algos. Streikavo 182, o kiti nepristojo; daugumas karų sudaužyta ir išmesta iš rėlių, mieste sumišimas didis...

Pas mus lietuviai teip linksmai šventė Sekmines, kad kairie potė net šaltojoje ilsėjos. Mat 1 d. Sekminių buvo biskį lytinga, tai išėjimas į lauką ant pasivaikščiojimo buvo neper koks. Tai ką tad mūsų jaunieji veiks? Žinoma, bažnyčion eit nenori, kadangi visas pamaldas, išimant mišias, laiko vokiškai, o karčiamon

atėjus reikia žmoniškai apsieit, čionai vokiečiai daugiau sėdi su savo politika... Tai belieka parsinėšus degtinės, namieje mauti, pakol nesusimaišo protas. O kada pilna galva tos smarvės, tuomet pradeda rodyti savo galybę teip, kaip maskoliški kazokai, na ir prasideda laužymas sąnarių, daužymas makaulių, piaustymas drabužių ir odos, mušimas antausių ir leidimas jukos per nosis. Kur tik išgirsi, kad veda į šaltąją, sako, kad lietuvių iš Ruslando. Tai tau! — sakau nusiminęs, — argi jau visi lietuviai toki peštukai, kad teip tankiai papuola į šaltąją? Ne, nevisi, bet tik tie, kurie dar ir po šiai dienai neturi jokio mokslo, nē supratimo.

Vuoslys.

Iš priežasties sugražinimo lietuviams spaudos.

„Krajuis“ patalpino apie sugražinimą lietuviams spaudos straipsnelį, kuriame priveda ištraukas iš nekurių rusiškų, apie tą dalyką atsiliepusių laikraščių.

„24 balandžio š. m., — rašo jis — ministrų komitetas užgėrė, o augščiausia valdžia užtvirtino padavadijimą apie lotyniškai-lietuviškas raides, kurios „daleidžiamos yra vartoti lietuviškoje ir žemaitiškoje spaudoje, apart maskoliškų arba kitokių“.

„Iš priežasties to augščiausio parėdymo urėdiškas laikraštis, „Vilenskij Viestnik“, savo redakciniame straipsnyje pabrėžia svarbumą to fakto dėl kulturiško lietuvių išsiplėtojimo.

„Drauge su tuom mielaširdingu parėdymu — rašo organas Vilniaus general-gubernatoriaus — tampa prašalintas kabantis nuo keturiosdešimties metų ant lietuviško liežuvio uždraudimas spaudinti lietuvių veikalus lotyniškai-lietu-

viškomis raidėmis“.

„Toliaus eina trumpa peržvalga ligšiolaikinio tos rašlivos išsiplėtojimo. Lietuviai — rašo „Vilenskij Viestn.“ — vėlai išžengė ant ploto Europos istorijos (mat kaip! R), užtai išanksto priversti buvo pasiduoti susėdų įtekmei, iš eilės rusų, vokiečių ir lenkų. Nupuolus Lenkijai, beveik visa Lietuva tapė priglausta prie Rusijos. Dabartinis lietuvių skaitlius po rusiška valdžia išneša beveik 2 milijonu, už rubežių Rusijos, rytiniuose Prūsųose gyvena neapstus skaitlius lietuvių, kurį „Vil. Vies.“ pastato ant 500,000. Su šita paskutine skaitline negalime sutikti, nes vokiškos urėdiškos apyskaitos paduoda tiktaip apie 200,000. (Su vokiečių apyskaitomis juk teip gi negalima sutikti: jie moka lietuvius priskaityti prie vokiečių teip jau, kaip ir lenkus. R.)

„Pradžia lietuvių spaudos siekia XVI šimtmečio; pirma lietuviška knyga pasirodė 1547 metuose, pradžioje XVII šimtmečio jau suskaitoma mažiau siai 17 lietuviškų knygų. XVII šimtmetyje pasirodo jų maždaug apie 34. Pirmoje pusėje XVIII šimtmečio išleista 28 lietuviškos knygos, o antroje — suviršum 60. Tai nors lėtas, bet rimtas žingsnis pirmyn. „Vil. Viest.“ nurodo visas tas sunkias sąlygas, kuriose stovėjo lietuviška rašliava, tuos persekiojimus ir konfiskavojimus lietuviškų spausdinių, priskaitydamas tas persekiojimo veikmes romo-katalikiškai dvasiškijai. (Iš dalies ir teisingai R.) Neįsileisdami polemikon su vilniškiu organu, turime pabrėžti klaidingumą tokių pažiūrų, nes žemesnis lietuvių kleras (kunigai), tai gi tas, kuris turi nuolatinius su žmonėmis santikius, išėjo iš tų pačių žmonių, mokėjo lietuvišką kalbą geriau, negu kokią kitą, ir geriau atsivadė čiepyjimui lietuviškos dvasios, negu jos nai-

kinimui. Jeigu kas nenaudžiai veikė ant išsivystymo lietuviškos tautiškos literatūros, tai didelė persvara lenkiškos kultūros, kuri butinai turėjo pritraukti atskiras lietuvių ypatas, atydarydama jiems visus vakarinės kultūros turtus. Tai gi ir tie menki diegai lietuviškos kultūros ir rašliavos paremti buvo ant vakarinių įtekmių, ką paliudyja ir lotyniškas alfabetas, kuriuomi iš pradžių lietuviai pasitarnavo”.

„Krajuš”, kaip paprastai, nori nuteisinti kunigus, išstatydamas juos pagaliaus net Lietuvos gaivinimo apaštalais. Tuometarpu jau šiadien visi žino, kad įsigriovimas Lietuvon lenkiško liežuvio ir kultūros įvyko pasidėkavojant beveik tik tai kunigams. Sakome „beveik”, nes dalis tos kaltybės reikia primesti ir kai kuriems lietuviškiems bajorams. Pradėjus nuo krikšto lietuvių prie Jagėlos, — kur mes matome, kad kunigai atsizymėtu meile lietuviškos kalbos ir papročių? Tas viskas buvo „pagonišku”, ir tą jie kaip galėdami naikino. Sako „kunigai kilo iš tų pačių žmonių”... tai kas iš to? Tie patys žmonės nusiųsdami savo jaunapročius, beveik kudikius, vaikus seminarijose, sulaukė perdirbtus ant lenkiško kurpalio naujalenkius kunigus. Ar ne tebeviešpatauja šiadien seminarijose lenkiška, net rusiška dvasia? Keliose klebonijose Lietuvoje yra įvesta lietuviška kalba? Ar gi nepersekioja ir ir šiadien kunigai „litvomanų” ir lietuviškų raštų, tankiai net klerikaliskų?...

Toliaus „Kr.” cituoja iš „Vil. Viest.”:

„Knygos lietuviškos—rašo „V. V.”—nuo laiko užgimimo rašliavos XVI am. buvo spausdinamos tik lotyniškais raidėmis, kai kada gotiškais. Vienok gi jau XVI a. lietuviški rašėjai sumojo, kad lotyniškas alfabetas negali pilnai perduoti lietuviškos kalbos

skambėjimo. Tai gi lietuviai, pritaikydami minėtą alfabetą prie savo tautiško liežuvio ypatybių, išdirbo savo nuosavą abecelę, kuri teisingai galima vadinti lotyniškai-lietuviška”.

„V. V.” kalba čia apie tuos smulkius pridėklus formoje taškelių, brūkšnelių ir sufiksų, kokius sulyg savo kalbos reikalavimų įvedė pas save visos tautos, persidirbdami iš alfabeto lotyniško, kaip čekai, lenkai, neišimant net romaniškų tautų, a. p. prancuzų, kurie teipat papildė lotynišką abecelę eile akcentų.

„XIX-ame a. reikalai išdavimo lietuviškų knygų, žymiai sujudėjo; jau pirmoje pusėje to šimtmečio išleista 200 lietuviškų knygų, bėgyje antros pusės skaičius išleidimų pasiekia jau 1,000. Pirmoje pusėje didesnė jų dalis spausdinosi ant šių, dabar priklausančių Rusijai teritorijų: Vilniuje, Keidainiuose, Suprasliuje, Dinaburge, Suvalkuose, o teip gi Rygoj ir Mintaujoj.

„Nuo m. 1864—sako „V. V.”—išėjo visa eilė uždraudimų spausdinti lietuviškus raštus lotyniškais raidėmis, kurios turėjo būti užmainytos rusiškoms (graždanka). Tiesiogine pasekme tų uždraudimų buvo tas, kad spausdinimas lietuviškų raštų persikėlė Vakaruosna, už rusiškosios sienos: Tilžėn, Klaipėdon, Bitėnuosna ir Priekulėn rytiniuose Prusuose”.

„V. V.”, tokiu budu perstatęs ligišiolaikinį lietuviškos presos stovį, užbaigia savo straipsnelį šiokia pasarga:

„Dabarčio, nuėmus tuos visus uždraudimus ir pavelijus spausdinti lietuviams savo raštus lotyniškais raidėmis, beabejonės judėjimas lietuviškos presos dikčiai Rusijoje išsiplėtos, o ypačiai pietvakariuose. Reikia tikėtis, kad lietuviai mokės apiprekiuoti Augščiausią mylistą (! R.) ir užsitikėjimą ir griebis išleidinėti savo

raštus su tuom stropumu ir rimbumu, kurie butinai yra reikalingi teip svarbiame dalyke, kaip išleidimas svietan knygos, nesykį įsiskverbiantis į tolymiausius vidurėlius tautiškos minios. Veikejai lietuviškos tautystės privalo apsvarstyti sau, kad rėdas, duodamas jiems tiesą naudotiesi savo tėvynainiškais raštais, kaip įrankiu plėtojimos ir lavinimos tautos, reikalauš nuojų, idant tas plėtojimas ir išsivystymas eitųsi pilnoje sąjūgmėje su abelnais reikalais viešpatystės dėlei gerovės pačios lietuvių tautos”!!...

Tai teip turi lietuviai elgtis! „V. V.” liepia lietuviams puliti kniupščiomis prieš Rusijos sostą už tokią „didelę mylistą”, kokią caras teikėsi lietuviams suteikti!... Ar tai ne begėdytė to nuo mūsų reikalauti?! Ar tai geruoju caras sugražino mums spaudą, kurią nuo pirmos dienos jau grumena vėl su kančiumi, kad eitųsi su reikalais viešpatystės?... Kodėl „V. V.” nemini, kaip mes už tą spaudą esame užmokėję šimtais kankintinių, tiek padėję gyvasčių ir pralieję kraujo bevaikštinėjant su raštais per sieną, tiek sėdėję kalėjimuose, skurdę ištrėmimuose, buvę mušti, nokinti, išjuokti, apiplēsti?! Kiek tapo suardyta gyvenimų, pralieta ašarų? Daugelis dar ir šiadien, atidavus spaudą, tebevargsta Sibėrijoj, ištrėmimuose ir kenčia vargus, išsiblaškę po kitas šalis svieto. Kodėl valdzia per 40 metų ramiai ir šaltai žiurėjo, kaip jos tarnai po Lietuvą baisias tragedijas vis už tą pačią spaudą išdarinėjo? Ar girdejo caras mūsų skundus, kurie kraujais surašyti iki jo ausų patekdavo? Kur dingo tie prašymai, maldavimai Lietuvos žmonelių kad teiktųsi atiduoti spaudą?... Ne, negeruoju valdzia atidavė spaudą! Ji buvo priversta tą padaryti, priversta per iškilusią karę,

kad pritraukti lietuvių simpatiją, ir per nenuoalsų lietuvių darbavimąsi užsieniuose. Už tą mes neturime jokio reikalo lenkti carui galvą, nes dar nežinome ką gavome. Prakeikimas tebekaba ant rusų valdzios už sunaikinimą mūsų tautos ir sutrukdydama josios kultūros. Mes atsilikome užpakalyje kitų tautų ne ant 40 metų, bet ant viso šimtmečio, ir tai vis pasidėkavojant „Augščiausiam sostui”, ir jis dabar atiduodamas mums spaudą dar nenuplovė nuo savo rankų tebiauraus darbo, kuris Lietuvos istorijoje taps kruvinais žodžiais užrašytas. Nėr jam padėkos už tai!...

Toliaus „Krajuš” rašo: „Platus feljetonas patilpo „Novostise”, dėlei lietuviškos spaudos. Pabrėžęs įzengoje, kad Augščiausias parėdymas parėjo laike, kada gresmi Rytuose karė atkreipė visuome, nės atydą nuo vietinių reikalų, autorius straipsnio išaiškina priežastis, kurios savo laiku iššaukė uždraudimą spausdinti lietuviškus raštus lotynų raidėmis. Po numalšymui lenkmečio, vidutinės rusiškos sferos „priminė sau, kad lietuviai ir zemaičiai yra nė vieno su lenkais kraujo, podraug vienok užmiršo, kad tos gentis nėra teip gi giminiškos rusams”.

„Gr. Muravjovas laike savo vakariniame krašte diktatūros rasi butų apsistojęs tik tai ant paviršutinių pragumų, admistratyviškų; uždraudą vartoti lotynišką alfabetą lietuviškoje spaudoje reikia geriau priskaityti įtekmei tuolaikinio tyrinėtojo slaviškų kalbų, Hilferdingo:

„Ne rusiškos kilmės — rašo „Novostis” — bet slovenofilas iš persitikrinimo? jis pasišventė tyrinėjimams lietuvių istorijos laike, kada iš priežasties prietikių Lenkijoje, šiaurvakarinis kraštas, o teip gi ir jo gyventojai atkreipė ant savęs

abelną atydą... Apskritai Hilferdingas stengėsi net su perdėjimais išreikšti savo slovenofilystę. Yra tai tankus pas mus apsireiškimas, kad kaip aršiausi atstovai pirmėvės ir antėvės rusiškos idėjos išžengia į patos ne rusiškos kilmės".

„Hilferdingas, pasiremdamas ant savo ištyrinėjimų, persitikrino, kad laikuose prieš uniją Lenkijos su Lietuva buvo Lietuvoje spaustuvės rusiškos ir pagaliaus unijos aktas buvo parašytas t. v. „kirilica". Tada pradėjo privadžioti, kad atsakančiausia rašyba lietuviškai kalbai yra „kirilica", ir kad reikia uždrausti vartone raidžių lotyniškų. Bet — sako „Novostis" — panašiuose atsitikimuose „nereikalingi joki istoriškai prirodymai, nes patyrimas ir protas mokina, kad pirmučiausia reikia užtektinti dabar esančias vietines sąlygas".

„Beje ir iš istoriškos taška regės Hilferdingas neteisingai protavo. Buvo, tiesa, Lietuvoje rusiškos spaustuvės, tos vienok spausdino išimtinai slaviškas maldaknyges; jokia lietuviška knygutė nebuvo rusiškai atspausdinta. Kas kišasi unijos akto, tai jis buvo parašytas mišinyj. žodžių seno-slaviškų ir baltarusiškų. Prieš uniją Lenkijos su Lietuva rodo lietuviški bajorai po įtekme kaimynų pasitarnavo jų liežuviu, vėliaus priėmė lenkišką kalbą, tačiau žemesni sluogsniai, šakninė lietuviška liaudė kalbėjo vien tik lietuvišką kalbą. Tą atliudija ir nepasivedimas Lietuvoje graikiško tikėjimo misijonieriams, kurie nenorėjo prisitaikinti prie vietinio liaudies liežiuvio. — — —

„Reikia papeikt darbus dvasiškijs ir jezuitų, tačiau negalima užginčyti kolosališkos energijos, išnašumo, valios kietos kaip plienas ir nepaprasto sumanumo. Jie suprato, kad geriausiai bus pagriebti po sa-

vo valdžia žmonių širdis ir protus, kada bus prakalbėta į juos tautiškame liežuvyj. Jezuitai pirmieji išsimokino kalbos „bydų", pritaikė prie lietuviškos kalbos lotynišką alfabetą ir apdirbo lietuvišką gramatiką".

„Teip rašo „Novostis". Nesuprantame tikrai, keno tai supratime buvo lietuviai kaip „bydų", rasi tik ne lenkiškai-lietuviškos dvasiškijs, kuri pagal liudijimą autoriaus, netiktai pripažino tautišką liežuvį, bet uždėjo ir pamatus rašliaviškos kultūros. (Navat nas najiviškumas! Juk „Krajus" gerai žino, kad dar baudziavų laikuose tie pats jezuitai jungė lietuvius prie lažo, o juk jungiamas gyvunas, nors jis ir turi pavidalą žmogaus, vienok jų akyse buvo ne kas kitas, kaip „bydų" (galvijas) ir jie to nesidrovėjo tarkiai išsitariti. R.) Atkreipiame teipgi atydą ant priešginumo pažiurose „Vil. Viest." ir „Novosčių" apie rolę dvasiškijs kulturiškame išsiplėtojime Lietuvos: kuomet „V. V." priskaito kunigams persekiojimą ir konfiskatas lietuviškų knygų, „Novostis" tvirtina, kad lietuviška rašliava tik pasidėkavojant kunigams sutvėrė savo alfabetą, gramatiką ir rašybą".

Politiszkos žinios.

Balkanų pussalis.

Prancuzijos laikraščiai aprašo su išgaliais apie nupustijimą Armenijos per turkus. Sako, jog nė vienas laikraštis ligšiolai nepranėšė tikros tiesos apie tas kruvinas dejas, atsilikusias per paskutiniu du mėnesiu armėnų teritorijoje, kuriose lošė svarbiausią rolę kardas ir ugnis bei kitokios išėlusių turkų piktybės. Anglija, Prancuzija ir Rusija neva pavedusios savo konsuliams ištirti tikrą dalykų stovį ir tada imsiandčios į nagus Turkiją.

Tai labai sena ir nuobodį pasaka. Europos valdovijos gerai žino turkų darbus su savo leniškomis tautystėmis, bet apart ketinimų ir žadėjimų nieko daugiau jos nesitveria. Pati Porta dabar pripažįsta, kad jos kareiviai barbariškai išnaikino Sasuniaus paviete dvidešimts keturias kaimas ir išskerdė gyventojus. O juk ji teisybės, suprantama, nepasakė. Tai gi, kokių čia, rodos, dar reiktų ištyrinėjimų?

Azija.

Kalbant apie nesutikimus tarpe įvairių viešpatysčių ir apie iškilančias kares daugelis pasako, kad karės yra vedamos, idant prilaikytų abelną visasvietinę tvarką. Teip manantieji skaudžiai klysta. Ką reikia pasakyti apie įsigriovimą Tibetan anglų? Ar gi jie tvarkos daryti ten nusidangi- no? Kiekvienas pasakys, kad ne. O vienok jie savo įsigriovimu davė priežastį užgimti karėi, kuri jeigu ne šiandien, tai rytoj Tibete neišvengtinas faktas. Sustabdžius tibetėnams Younghusbando lindimą į Lasą, šventmiestį ir sostapilę tibetėniškių zokoninkų, anglų ekspedicijos autoritetai pareikalavo, kad būtų išsiųsti pas juos nuo vietinių valdžių delegatai, ant tarybų; tibetėnai gi ne vien kad jų reikalavimo neišklausė ir net nepriėmė jų laiško, bet tą pačią dieną, vidurnaktyj, įnirtusiai užpuolė ant anglų stoveinės, ties kaimu Palla. Nors jie anglams nieko ypatingo tuom neįstengė padaryti, tačiau Anglija gavo priekabę pastatyti savo ekspediciją į karės poziciją. Umai tapo paliepta angliškiems kareivių regimentams, stovintiems Indijoje, traukti Tibetan, drauge pasiimant kanules, minavedžius ir kitas kareikalingas pabukles. Tai gi tykus ir niekam nieko blogo nedaranti Lamos zokoninkai, nė nesapnavę apie kokią nors

iš jų pusės karę, priversti bus grumtiesi, mušties, lieti savo kraują ir padėti gyvastis. Ką jūs dabar mislyjate apie tokius kulturnėsius, kaip anglai?

Vidurinė Amerika.

Iš Vidurinių Indijų praneša apie galutiną užsibaigimą revoliucijos ant salos Santo Domingo, sumušant į plėnį per valdžios kariūmenę revoliucionierius, po ko tapo apvaikštineta iškilminga pergale; amerikoniški laikraščiai mena, kad dabar jau ten įvykusi visiška ramybė ir tai tik pasidėkavojant įsikisimui šiaurinės Amerikos į revoliuciją. Laikas vienok geriausia parodys, ar jau ištikro pavyko išnaikinti ant tos salos revoliucijinį elementą.

Aprika.

Paskutinėj sanvaitej juodas ir gresmus debesys kaboją ant Maroko padangės ir visos šalįs akylai temijo, kas iš to viso išeis, kada Anglija, Amerika, Prancuzija ir Ispanija nusiuntė į Tangierą pilnus griausimų prilioduotus laivus. Banditai, pagriebę nelaisvėn du svetimžemiečiu, matydami, kad jų grasinimas padarė didelį visur — kur įspudį, pasidarė dar begėdiškesniais: apart kitų pirmesnių reikalavimų savo gėntei nuo Marokos sultono, jie pareikalavo už suiminius dar 55,000 dolerių išpirkos. Paskutiniu laiku laikraščiai rašo, jog sultonas, slėgiamas kitų šalių, sutikęs ant visų banditų reikalavimų, neišimant nė paskirtos sumos pinigų. Tokiu budu tas nelemtas prietikis gal užsibaigs tykiai.

KARE MASKOLIJS SU JAPONIJA

Per šią sanvaite nieko beveik svarbaus neatsitiko ant karės lauko, nors ištisai visą laiką japonai stengėsi įimti Portą Arthuro. Tas jiems padaryti dar nepavyko. Kad im-

tynės neapsiėjo be aukų, tai nėra abejonės, bet apie praktišimus ar tos ar kitos pusės laikraščiai nepaduoda tikrų žinių. Ypač šiuolaiku stoka žinių iš japoniškos armijos veiksmų, kada gi jie paskutiniu laiku vėl paliko užpakalyje savęs karės korespondentus, o teip gi beveik po visas apie linkes, kur jie atlieka kariškas operacijas, perpiaustė telegrafų vielas, vienyjančias karės lauką su Azijos sausžemiu. Ką praneša maskoliai, arba jų pusės svetimi korespondentai, tuom, suprantama, negalima pilnai užsitikėti. Budavoti kokius nors dasiprotejimus ant ukanotų žinių, tai yra nusidėti prieš visuomenę, klaidinant ją nežinomais nuomoniavimais. Tiek tegalima pasakyti, kad apskritai yra menama, jog japonai rengiasi ant galutinio užpuolimo ant maskoliškos armijos ir kad už tai dabar jie apsisiautė tokia tamsybe ir ty-la, kurioje rengia kokius slap-tus planus; bent Kuropatkinas pats teip mena. Kuropatkinas esąs susipykęs su caro vietininku Aleksiejevu, ir gavęs nuo caro sau pirmybės pagodonę. Dalykas tame, kad Aleksiejevas, matydamas kaip japonų generolai Oku ir Kuroki rengiasi su vyriausiomis spēkomis užpulti ant Porto Arthuro, skatinęs Kuropatkiną traukties su stambesne dalimi kariumenės ant atsispyrimo jiems, tuomtarpu Kuropatkinas stigavojęs, kad geriau siųsti į mušį kareiviai pulkeliais, o vyriausiu iguoliu armijos, pusiausalyje, palikti Liaoyango vietovę. Kuropatkinui pritaręs ir caras. Suprantama, kad Aleksiejevas tapo tuomi labai užgautas, ir iš širdingų su Kuropatkinu draugų, tapo amžiniais neprieteliais. Kuropatkinas pats visai negyvenąs ant žemės, bet traukinio vagonuose, kur miegąs ir valgąs ir iš ten padavinęs žemesniems karvedžiams

savo prisakymus. Turbut bijosi, kad ant žemės gali pakliuti į japonų rankas, tuomtarpu traukinyje galės greitai sau, matydamas pavojų, nudumti. Kazi-kaip ten butų, kad bebėgdamas rastų japoniečių išardytą geležinkelį ir iš vagono pakliūtų tiesiai į „rikšioh“?... Bet tokios sąmonės, matyt, jo nebaido; jis likšiolaik skaito dar Portą Arthuro neįmanu, kada gi jo apgynimui yra užtektinasskaitlius žmonių, papildymui kurio dar yra daromos naujos mobilizacijos po visus kraštus Maskolijos iš teip vadinamų „zapasnų“. Priedui to sako esą liepta ir Baltiko laivynei plaukti į Azijos vandenį, kuri galės greitu laiku pributi į karės vietą, nes Turkija neva pave lyjusi jai pereiti per Dardanelių susmaugą. Nežiurint vienok viso to, Maskolija ne užsitiki karės išeiğa ant savo naudos; ji dalina ginklus net savo Sachalinan išsiųstiems piktadėjams, kad tie, girdi, apsigintų patįs, jei kartais užklups japoniečiai, ir žada jiems pilną dovanojimą jų pražangų. Ar neapsirikis tik Maskolija padavusi ginklus žmogžudoms ir kitiems jau tikrai carizmo priešams? Bene sunaudos jie duotų ginklų visai kitokiems tikslams?...

Dalis darbu.

¶ WILKES-BARRE, PA. Yatesville kasyklose, kompanijos neseniai buvo privertę anglekasius prikrauti didesnius karus už tą pačią mokesį. Anglekasiai pasiskundė teisdariniui, kurs nusprendė pagal jų noro. Vienok kompanijos karų nenumazino, nė mokesčių padidino. Tą matydami anglekasiai, visi sustrai kavo, tikėdami per straiką kompanijas priversti prie žmoniškumo.

¶ TAMAQUA, PA. Vietinėse apielinkės kasyklose gresia

atsikartoti Vakarinių Valstijų suirutė, nes prasižengimai kompanijų viršininkų prieš tiesas kaskart išsiverčia biau-resniose formose. Neseniai čia buvo sustrai kavę kai kurių kasyklų darbininkai, už nepriėmimą į darbą anglekasių, pametusiu kitur darbą. Anglekasiai skundėsi, jog tegaudavo ant dienos po \$1,75, ir negalėjo išsimaityti, tuomtarpu kompanijos prirodė, kad jos išmokėjo darbininkams po 3 dol. su centais. Pasirodė, kad mokesčius begėdiškai sukė kasyklų viršininkai.

¶ HELENA, MONT. Vietinės valstijos socialistai priėmė sau platformą, kurioje išsireiškia, jog visos darbininkiškos partijos yra draugais kapitalistų ir priešais darbo. Jie pastatė ant gubernatoriaus savo kandidatą George O'Malley iš Anacondos.

¶ ELEVETH, MINN. Sustrai kavus vietinių kasyklų darbininkams, kompanijos įstatė jų vieton neunijistus, kuriuos dabar strai kieriai gauda ir muša. Neseniai iškilo tokia smarki kova, kad net turėjo įsikišti policija, kur užmušė vieną strai kierį ir tris pavojingai sužeidė. Daugelį areštavojo.

¶ APLETON, WIS. Čia nykštėse dirbtuvėse popieros iškilo strai kas; strai kuoja apie 5000 žmonių.

¶ TELLURIDE, Col. Vietinėse plieno dirbtuvėse vaikai, nesenesni per 12 metų, tegaudavo ant dienos po 30c. už savo darbą. Dabar jie sustrai kavę, reikalaudami, kad kompanijos, išciulpiančios jų jaunąs spēkas, užmokitų už tą nors po 1 dol. ant dienos. Meną, jog kompanijos ant to sutiks.

¶ SOUTT GLEN FALLS, N.Y. Tarptautiškos kompanijos popierų dirbtuvėse užveizda išmetė iš vienos prižiūrėtoji, unijistą, prieš ką protestuodami, 300 darbininkų apleido darbą vietę. Jeigu kompanija nesu-

tiks ant jų reikalavimo, gresia užgimti didelis ant 33 plantacijų strai kas.

¶ CHICAGO, ILL. Chicago Federation of Labor įnešė visoms unijoms nutarti, kad visi jų sąnariai arba iš jų šeimynų perkanti kokius daigtus be unijos ženklo butų skaudžiai baudžiami.

¶ OHIO. 8000 anglekasių sugrižo prie darbo, susitaikę su darbdaviais ant abipusinių nusileidimų.

¶ BALTIMORE, MD. Užsibagė strai kas metalo skardinių dirbtuvėse; darbdaviai sutiko sutrumpinti darbo dieną ir pakelti mokesčius.

¶ READING, PA. Litavotojų strai kas nepasigerino; jau dešimta savaitė kaip strai kuoja už pakėlimą mokesčių, kurie esą mažiausi, kaip esti kur mokami.

Isz Amerikos.

Ar blėdingas moterims apsišvietimas?

Atlantic City išeinantis mediciniškas laikraštis, organas American Academy of Medicine, patalpino akyvą savo įtalpa strai psnį, kur daktaras, įžymi ypata, faktiškai nurodo, kaip blėdingas yra moterei augstų mokslų mokymas, labiausiai algebros ir astronomijos. Sako, jog jos smegenis išvagia iš kraujo kudikių maistą, phosphatus, ir vaikai užauga fiziškais suliegieliais. Nebudami psychologais, negalime tokiam išvadžiojimui nė užginčyti, nė pritarti. Musų nuomone butų tik tas gerai, kad prasilavinę moteris, pamestų savo moteriškas ydas, o pirmučiausiai suvaldytų liežuvį. Tamsi moteriška neįstengs tiek blogo padaryti, kiek pratrynusi akis.

Nesijuok

zaibuojant!

Netoli Baltimorės žaibas įlėkė į namus tulo J. Eurice, kur tuomlaik ėjosi koki tų juokinga šnekta, ir 17 metų vai-

kinas iš-iziojęs visa burna juokėsi. Nelaimingas vaikiną pasiliko besijuokias amžinai, nes ištiktas žaibo nespėjo sučiaupti nė lupų. Žaibas, kelėta ypatų apdeginęs, užsiautė per sieną, ant kurios palikinęs plačią raudoną žymę, išsibrovė per langą laukan.

Kapitalistai juokiasi, kaip vargdieniai žudosi.

Victor, Colo., 6 d. birželio straikieriai pabrukė pekliška mašiną po traukiniu, išeinančiu iš stoties St. Lawrence ir vežančiu iš kasyklų į namus anglekasių-skebus. Dvylika žmonių užmušė. Po to iškilo po visą apielinkę baisi maišatis: į pribuvusią miliciją žmonės svaidė pro langus akmenais, pylė karštu vandenimi ir šaudė iš revolverių. Milicija teip gi ėmė šaudyti į susirinkusius salėn unijistus ir daug jų vidui užmušė. Visa Cripple Creek aprubė pasmerkta į pasriuvusią kraujais tragediją. Teip tai piniguočiai ištaiso sau kruvinas regyklas, kaip nelyginant senovėje Romoje ciesoriai suleisdami su tigras ir meškomis krikščionius.

Užnuodijoro.

Peoria, Ill., čiaukšteje distiliarnėje bravaro Corning užsiemus gairui užtroško tris tukstančiai galvijų, kurių maitų nesuspejus užkasti į žemes, o esant šiltam laikui, pradėjo bauriai dvokti teip, kad greisia pavojus užnuodijimu visos apielinkės oro ir užgimimu tarp gyventojų ligų.

Pelės nugrauzė rankas.

Hazleton, Pa., namuose tuolo Houseknecht, Jeanesvilleje, užpuolė kasyklų pelės gulintį lopšį 4 mėnesių kūdikį ir nugrauzė jam abi ranki. Motina tuom laiku miegojo ir tik tada pabudo, kada jau klykiantis kūdikis buvo be rankų. Matyt, dikta buvo įmigusi.

Per gašlumą be vietos.

Indianapolis, Ind., liuterių kunigas Woodson tapo prašalintas iš klebonijos už perdaug didį godumą gauti nuo savo jaunų parapijonkų „dvasiskų“ bučkų. Mat senesniosios ponios supyko, kam kunigėlis aplenkia bučiavimus jų, smiludamas prie jaunesnių ir išpavydo apskundė jį susirinkimui.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Waterbury, Conn. Besitęsiant karei Maskolijos su Japonija, daugumas mūsų jaunųjų brolių-lietuvių, norėdami atsilenkti karės dievaičio, apeleidžia savo prigimtą šalį ir važiuoja čia, Amerikon, — ne tik vyriškiai, bet ir moteriškios apšėiai važiuoja į Ameriką. Apleidę tėvynę, visi tiki si rasti lengvesnį pragyvenimą svetimoje šalyje, bet daugumas, pakol įžengia į šią Kolumbo žemę graudžiai ją tur apraudoti. Dabar neseniai viena moteriškė, Ona Kupstienė, kuri važiuojo pas savo vyrą į Waterbury, buvo laikyta net 14 dienų Ellis Islande, arba kaip paprastai mes vadiname „kaslegarnė“. Mat telegrafavojo pas vyrą, bet vyras porą metų pabuvęs Amerikoje, užmiršo apie savo moterę, todėl visai neatsiliepė. Mat vyras kas atsidadė su visomis pajėgomis amerikoniškam alučiui, todėl nebuvo kada nė pamislyti apie savo mylimą draugę. Ir kad ne teip vadinami „bedieviai“, kurie patįs po kelis centus aukavo ir nuo kitų rinko ir nusiuntė reikalingą dėl išėmimo nelaimingos, ir perniekš, vyrą apleistos moteriškės, sumą pinigų, butų tapusi vargšė sugražyta atgalios. Tokių vyrų Amerikoje yra ne vienas, bet šimtai.

Per daugumą lietuvių čia vis randasi nemažai bedarbių, tarp kurių yra kelėtas ir su-

vargusių žmonelių. Lietuviai pasenėję arba šėip silpnėsi, neturinti užtektinai pajėgų dėl davimo išnaudoti savę pabrikantams, neturi niekur jokios prieglaudos. Svetimtaučių senukai gauna prie miesto lengvesnį darbą, bet musiškiai prie to neprieina. Mat nėra kam, kurs pasirupitų apie tai, Teisybė, yra čia pora Politiškų kliubų, kurie galėtų išreikalauti iš miesto nors savo pavargėliams prie miesto darbą, bet mūsų kliubai kaip vienas teip ir kitas praleidžia šventadienius labai peiktinai, apie ką drovu ir minėti. Reikia nulaukti, gal katras beprotestuodamas prieš Bažnytinio korespondencijas, išaiškįs kuom abu kliubai praleidžia šventdienius.

„Lietuvoje“ num. 21 užteimiau redakcijos „Atsakymuose“, pasakyta; „Bažnytiniai: Tamistos paduota žinutė į laikraščių netinka, todėl jos netalpiname“. Taigi aš pasakau, kad į „Lietuvą“ jokių žinučių nerašiau, nes skaitytojai mato, kad man užtenka surinkus žinias priduoti į vieną laikraštį, o ne į kelis. Turbut atsirado kitas Bažnytinis, bet jei teip yra, vertėję rašytis nors kokio miesto, tad butų žinia, kad ne Waterburio Bažnytinis. Ant tiek galiu pasididžiuoti, kad Waterburio Bažnytinis iki šiol pataikė parašyti žinutes, kurios visos buvo mielai sunaudotos į laikraščių.

Bažnytinis.

New Britain, Conn.

Paskutiniu laiku vietiniai lietuviai labai užimti parapijos reikalais ir vaidais su savo klebonu, kun. Žebriu; niekaip negali prieiti prie galo bereikalingų ginčų; žmonės matydami, kad kun. Žebrio žirkles atšipo, stengiasi gauti į jo vietą kitą kunigą, su aštresnėmis žirklemis; tam mierui net ir pinigus renka. Gavus kitą kunigą gerai turim žinoti, kad

mus vietinių lietuvių padėjimas nepasigeris; kitas kunigas gali pareikalauti netik vilnos, bet ir kailio paklusnių saavelių. Laikas butų jau susiprasti mus broliams ir padaryti galą darbuotis dėl kunigų gerovės. Tegul patįs kunigai pelno sau duoną. Artinas rinkimai valstijos viršininkų, laikas temyti ir darbuoties politikoje, kad galėtumėm išrinkti ant urėdų darbininkų prietelius, o ne vilkus draskančius mus varguolius darbininkus. Mus vietinio ukėsų kliubo pareiga yra dirbti politikoje, aiškinant vietiniams lietuviams, katra partija yra darbininkų užtarytoja. Tautiški reikalai teipgi šaukia mus prie darbo, ir nors su tautiškais mieriais turime jau keles draugystes, tačiau jos apie savo mierius visai pamiršo; vietoje deti pinigų ant provos su Dievo akamonais, dėkim po našlės pinigėlių ant lietuviškų tautiškių kareivių (kankintinių), katrie be kariaudami prieš neprietelius mus tautos, pateko į nelaisvę arba nusilpnėjo materialiskai. Mūsų kun. Žebris yra sakęs, kad kunigas gali gerai gyventi girioj, stulą ant medžio šakos pasikabinęs vien Dievo žodžiu, tai tegul gi teip ir buna, kaip jis sakė; tegul kunigą Dievas maitina keptais karveliais, o mes šelpkim silpną mus tėvynę, Lietuvą.

Trimitas.

Dayton, O.

Su darbais čia dabar striukai: šviežiai pribuvę visai negali gauti darbo. Šėip jau čiaukšėiai lietuviai pusėtinai sau gražiai gyvena. Iš įzymesnių darbininkų ant tautiška-darbininkiškos dirvos galima paminėti pp. J. Žemerį ir A. Sidoravyčią, kurie, kiek įstengia, šveičia jaunomenės protą, platindami sveiką jų galvai literatūrą.

5 birželio po iniciatyva J. Z. burelis lietuvių nuvyko aplankyti sužeistą draugą, kuriam

koją pabrūkė nulaužė. Ligo-
nis priguli prie T.M.D., ir jam
lankytojai nuvezė pasiskaityti
visokių knygų. Paskiaus su-
grįžę, susirinko vėl visi į vie-
nus namus, kur p. Ž. laikė į
susirinkusius dailią kalbą.
Anot jo: Delko mėš šiadien
tiek matome nuskurelių, kada
pilnos krautuvės priversta dra-
panų? Delko tiek yra alkanų,
kada maistas neįtelpstant, yra
verčiamas į laukus? — Keletas
jaunųjų teipgi kalbėjo, kaip
kas mokėjo, apie priežastis
vargų, kilančias iš muoų tam
sybės ir nesupratimo. Visi
tėkini išsiskirstė po tokio aky-
vo pasikalbėjimo.

Pakelėivis.

New Yorkas. Retai tenka
ką-nors išgirsti apie čianykščio
miesto ateivius lietuvius, o vie-
nok labai daug apie juos butų
ką pasakyti. Niekas nežino,
kiek tie nelaimingi lietuviai,
atkeliauję į New Yorką, kenčia.
Berods čia yra St. Joseph Home
prieglaudos namas, bet čia už-
siima tik tai lenkais ateiviais,
tuomtarpu kaip daugybė lie-
tuvių, emigrantų namuose pe-
reina neišpasakytai vargingus
kelius ir daugelis net tampa
vėl gražinami į Lietuvą. Tai
apie tuos, kurie dar neesti pa-
leisti. Ką sakyti apie paleis-
tuosius, kurie neturėdami nė
ginčių, nė pažįstamų, nė pini-
gų toliaus važiuoti, slankioja
po New Yorką?

Mano nuomonė, lietuviai tu-
rėtų kuogreičiausia rupintis į-
steigti New Yorke ateivių
prieglaudos namą. Tuom rasi
galėtų užsiimti Tėv. Myl. Dr-
stė? Juk jos mieriškai — myle-
ti ne tik tėvynę, bet ir vientau-
čius. Daugumas lietuvių vaikš-
tinėja po New Yorką visus
metus su lietuviškais čebatais
ir kepure... Argi tai mums
nedaro jie gėdos? O, juk jie
mus broliai!... Aš pats ši
pavasari įstačiau į darbą apie
50 tokių bedarbių žmonių. Su-
prantama, kad įsteigimas tokio

namo butų sujungtas su didžio-
mis sunkenybėmis, bet — no-
ras viską pergali. Aš pats ta-
me dalyke galėčiau ką-nors pa-
dėti ir pasidaruoti už savo
brolius ir seseris.

Su godone *Jurgis Klikas.*
Poolville, N. Y.

Atleis godojamas korespon-
dentas, kad tas įnešimas trū-
putį pasivėlavo, vienok, mums
rodosi, kad ir teip jis yra per-
ankstyvas. Įsteigimas ateivių
prieglaudai namo reikalauja
ne vien gerų žmonių pasidar-
bavimo, bet ir keliolikos tūk-
stančių dolerių skambančių
spėkų. Kurgi jos šiadien yra?
Visuomenė savo trupučiais to-
kios sumos sudėti neįstengs, o
lietuviškų milijonierių mėš
neturime. Jeigu ir yra keletas
turtingesnių, tai tie praktiš-
kesniu išranda sušelpiti namus
Dievo... Del patogesnio su-
radimo lietuviams užsiėmimų,
butų gerai, kad apsukrus lie-
tuvis uždėtų New Yorke darbo
sujieškojimui biurą. Juk to-
kius biurus visuose didesniuose
miestuose užlaiko anglai ir
zydai. Kodėl tad lietuviai ne-
mėgina jų įsteigti... R.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės.“

Užsimokėjo:

Chicago, Ill.

Seni: Juoz. Girijotas	60
Emil. Girijotienė	60
Kaz. Micekyčia	60
Liud. Varaškevyčia	60
Jonas Ilgaudas	60
Sim. Leliasius	60
Mikas J. Tananevyčia	60
Jonas Viskoška	60
Mot. J. Damijonaitis	60
Naujas: Jurgis Ješkevyčia	60
Glen Lyon, Pa.	
Seni: Petras Sarpalius	60
Juoz. Anskis	60
Mik. Kuklis	60
Nauji: Adomas Grigaitis	60
Tamošius Butkevyčia	60
Vin. Sarpalius	60
Sim. Žalnieraitis	60

Juoz. Sliuškonis	60
Jon. Gaižauckas	60
Už Vaičiūčio „Eiles“	50
Newark, N. J.	
Seni: Jonas Zaromskis	60
Liud. Areliunas	60
Mikas Akelis	60
Kazys Daminauckas	60
Nauji: Jonas Plikaitis	60
V. Ukmanas	60
Jonas Daminauckas	60
New York City.	
Naujas: Jon. Karoblis	60
Worcester, Mass.	
Nauji: Ona Balsiutė	60
Jonas Kaunas	60
Antanas Kleiza	60
Ant Kalakauckas	60
Mot. Kaškonas	60
Nashua, N. H.	
Nauji: Ig. Tamulevyčia	60
Vinc. Aleškevyčia	60
Jon. Overka	60
Vin. Judickas	60
P. Ziedelis	60
Juoz. Meškiniš	60
Jon. Aliukonis	60
Kasp. Treinavyčia	60
T.M.D. Sekr. A. Ramanauckas.	

Kasos stovis.

Į p l a u k i m a i :

„Vienyb.“ Nr. 18 buvo	\$540,07
So. Boston, Mass. kuopa	15,70
Philadelphia, Pa., k.	2,40
Thorp, Wis., k.	1,80
Baltimore, Md., k.	15,25
Minersville, Pa., n. k. mot.	7,40
Newark, N. J., k.	4,20
Glen Lyon, Pa., k.	5,90
Chicago, Ill., k.	6,00
Nauj. san. prie New Yorko	
k., K. Karoblis	60
	\$599,82

I š m o k e j i m a i :

Laiškai	39
Glen Lyon, Pa., sukol. čekį	10
Pašalpa V. Mart.	8,00
Viso	\$8,49
Lieka	\$590,83
Izdin. T.M.D. J. Naujokas.	

Nuo Redakcijos.

Už korespondencijas ir apgar-
sinimus „Vienybės“ redakci-
ja neatsako.

Szelpimas Mokslaeiviu.

Apie kelios savaitės atgal aš
apturėjau iš Europos laišką
nuo vieno tautiečio, norinčio
įstoti į universitą, bet neturin-
čio materijališkų pajiegy. Ji-
sai bėdavodams, išsitarė apie
mus Draugystę „Aušros“, ti-
kėdamas gal, jog ana galėtų jį
kiek nors sušelpiti, ir, jei ant
galų galo neapturėtų iš niekur
pagelbos, sakė, jog reiktų jam
keliauti į Ameriką anglių kas-
ti, bet jog jo visas mokslas nu-
eitų ant niek.

Zinodamas, jog „Aušros“
Draugystė nėra teip stipra ma-
terijališkai ir matydams, jog
jisai nesibaido vaziavimo Ame-
rikon, nors kad ir jam reiktų
anglis kasti, pamislinau, jog
tai tokis geras tėvynainis čio-
nais butų labai reikalingas, ir,
ant galo sakau, čionais atvy-
kęs, galėtų padaryti sau gyve-
nimą ir drauge užbaigti moks-
lus.

Teip mąstydams, per savo
laišką paraminau jį trupučiu
žodžiu ir supažindinau jį su
sąligomis amerikoniško gyve-
nimo. — Ant savo paraginimo
jam čionais atvykti, aš apturė-
jau nuo jo tokį karštą laišką,
kad net man pasidarė gėda,
jog išdrįsau vilioti iš tėvynės
tokį puikų jos paramą, kuris
trumpoje ateiteje atneš jai di-
delę naudą.

Jo laiškas užima mus visuo-
menę (ypatingai aukautojus
ant tautiškų dalykų) ir jis pa-
rodo, koki mus tėvynainiai
jieško pašelpos nuo „Aušros“
draugystės, ir dėl to aš jį pri-
siunčiu ant perskaitymo vi-
siems, už ką gal mana draugas
(nors aš dar jo nesu matęs)
ant manęs nesupyks.

Štai kaip tas laiškėlis skam-
ba:

„Mieste S..... Gegužės 4, 1904,
Godotinas Viengenti!

Širdingai ačiu Tamistai
už laiškėlį ir rupestingumą
kas-link manęs. Viliuosi atei-

tėje atlyginti Tamistai. Iš Tamistos laiško galiu spręsti, kad velijate man keliauti už marin. Taigi pranešu, kad mano nuomonė apie Ameriką iš materiališkos pusės buvo ir yra kuogeriausia. Žinau, kad tų gerai man sektųsi, bet viena kliutis neleidia manęs bėgti iš tėvynės. — Aš skaitau, kad antra, trečia ir sekančios kartos lietuvių-amerikiečių yra Lietuvai žuvusios. Kuolaik naujai iškeliavusieji broliai aiškiai atmena tėvynę, turime pripažinti, puikiai darbuojasi ant tautiškos dirvos, bet ilgai niui pripranta prie naujų sąlygų gyvenimo, užmiršta gimtinį kraštą, nepersekiojama naujam sviete kalba pradeda terioti pamažu savo brangumą akyse pačių lietuvių, ir jie griebiasi už angliškos, kaipo būtina reikalingos kiek vienam maždaug apšviestam žmogui, gyvenančiam Amerikoje. Išmokus-gi angliškai, lietuviška kalba tampa beveik nereikalinga, ir kaipo tokia, greit užmiršta. Gal tamista pasakys, kad tas pats gali atsitikti ir senojoj Lietuvoj, bet aš manau, kad ne. Kas gali rišti su persekiojama tauta, tauta paskendusia varguose, menkai kulturiška, naujosias kartas lietuvių, kurios taps išauklėtos Amerikoje? Pripras jos prie amerikoniškų papročių, — noris jos ir žinos, kad jų tėvai yra kilę iš kokios tų nuskurdusios tautos, vadinamos lietuviška ir užmirš ją. Apart to naujos kartos matys, kad tie žmonės Amerikoje kuriuos auklėtojai lieps joms mylėti, kaipo savo brolius, girtuokliauja bauriaus už anglus, paleistuvauja ir tt. Tos kartos, sakau stačiai, turi būtina nutautėti, noris jų tėvai ir motinos stengtųsi iš visų pajėgų išauklėti juos gerais lietuvišiais. — Tokiu tai budu tikrai pirma karta lietuvių gyvenančių Amerikoje, gali but grynai tautiška ir tėvynainiška.

Kitas dalykas pas mumis. — Čia teisybė, persekioja mus, atiminėja knygas, kurias mes perkame už pinigus, uždirbtus kruvinu prakaitu, išveja tautiniai iš tėvynės, bet čia mus dvasią gaivina tas pats skurdas, kurį mes kenčiame. Mažai dar to, kiekviena karta duoda mums burius kareivių, kurie kruvinoje kovoje neša savo gyvastį ant aukuro tėvynės, kurie myli savo kraštą, savo gimtinę kalbą, savo papročius, nes už juos reikia daug iškentėti.

Čia nenuautės jaunas lietuvis, jeigu jo gimdytojai bus šiek-tiek apsišvietę ir atidengs jam akis ant mūsų garsios praeities, mūsų dabartinių kančių, neteisybių mūsų budelių; kiekviena kilti dvasia pajaus sąvyje lietuvi ir stengsis ginti savo tiesas ir tiesas savo brolių, net ir svetimtaučiai stebėsis, veizdami ant mūsų kantrybės, pasišventimo, mūsų karštės meilės tėvynės. Kiekvienas pilekalis mūsų atmena, jog čia mūsų prabočiai liejo kraują gausiai, gindami laisvę, kiekvienas rumas senoves, ar greičiaus jo liekano, primins, kad čia gyveno mūsų Keistutis, arba Vytautas, stebėtinios doros didžiavyriai, kurie viską aukavo už savo tėvynę, senobiškas aukuras pasakys, kad čia sudegė iš savo noro krivių-krivaitis, idant išmelsti pas dievus geresnę Lietuvai ateitį; čia ant galo Nemunas tvirtina, jog buvo laikas, kada jame plaukė rando nas nuo kraujo kritusių lietuvių ir jų priešų vanduo, o kalėjimai pritaria, kad ir dabar yra tokipat žmonės tarnaujantieji idėjoms, kaip ir anoje gadyneį. —

Šitie visi mūsų paminklai (atminimai) sugraudina širdį žmogaus, jeigu tikrai jis gali mylėti, rusenančią jame Dievo kibirkštėlę paverčia į liepsnojančią ugnį, kuri su milžiniška spēka stumia kiekvieną lietuvi

darbuotis ant naudos tėvynės.

Apsvarstymas šito dalyko sulaukė manę nuo keliavimo užmarin. Pagal mano nuomonę, Amerika tai yra vieta, kur galima gerai uždirbti, ir aprubežius savo reikalus, apart tėvynainišku, surinkti šiek-tiek pinigų ir grįžti namon; tų-gi pasilikti ant viados aš niekam nevelyčiau. Tamista rašėte man, jog tų stoka lietuvių-inteligentų; bet kur-gi jų nestoka? Ir pas mumis visos beveik vietos daktarų, advokatų ir kit. ypač Dzūkijoje, yra užimtos ištvirkusių, sulenkėjusių bajorų, lenkų arba gudų. Kitas dalykas būtų, kad persekiojamas čia valdžios, negalėčia darbuotis ant tautiškos dirvos. Tada, zinoma, reiktų būtina bėgti iš tėvynės. Aš rįzausi gyventi čia, kuolaik bus galima, idant negrauztų paskui sąžinė, kad išbėgau iš gimtinio krašto iš savo noro.

Tamista, neabėjoju, jeigu gerai einasi, surinkai jau šiek-tiek pinigų ir greit ketini grįžti namon, ir kitus melsčiau kalbinti tų patį daryt. Tikrai prie musiškių sąlygų galima išauklėti savo vaikus gerais lietuvišiais. — Kaslink lietuvių, einančių mokslą mūsų mergų gimnazijoje, privalau pranešti, kad jos, išskirtinai bajoraitės, yra, kaipo ir visa bajorija, ištvirkę, antra, jų gislose yra dikta priemaiša lenkiško kraujo, o kas svarbiausia, kvailos, ir tamsios, kaip čebato aulas, be jokių žmoniškų jausmų, prisilaiko lenkiškos „modos“ lig laikui, bet gali ištekėti už gudo, ar zydo, jeigu būtų turtingas ir totoriaus. Na, tai zinoma, sutiktų but ir lietuviatėmis, kad tik prizadėtum vesti ir turėtum gerą „posadą“. Jokios naudos iš jų Lietuvai ne gali buti. Tai rašau apie mokintines augštesnių skyrių, apie žemesnių-gi nieko nežinau. Viena, tikrai man rodos, tiktų mums. Apie ją žino gerai p. S. Ji yra pabaigusi

vidutinę mokslinę ir norėjo lavintis daktarystės mokslo, bet gal globėjai jai nedavė pinigų, ar kokios kitos, nežinomos man kliutis ją sulaukė, nes dar nevažiavo. Labai darbšti mergina, protinga ir gal turi gerą širdį, bet gal žus teip, nesulaukdama nuo nieko pagalbos. Paskirta gyvenimui be jokio darbo, kankinasi vargšė „splinu“, melancholija. Bet šią vasarą, jeigu galėsiu, tai raginsiu ją darbuotis ant tautiškos dirvos. Lenkai vel, jau ne svajoja apie „Polska od morza do morza“, bet tik apie šiltas vieteles gudiškoje tarnystoje. Keli mano draugai (lenkai) man atvirai pasakė, kad jie Lenkijos nemyli. „Kto tam bėdzie odgrzebywał przeszłość?“ Doriškai kas kart žemiaus puola. Degtinė ir mergos, tai idealas gyvenimo! Man rodos dar ne viena tauta pasaulyj teip žemai nenukrito doriškai. Reikia geležinio budo, kad gyvent pagal savo principus. Tamista rašei, kad išsitautejimo, (išsitautejėliū!) jokia tauta neužkenčia, tai gal Tamista jau užmiršai sąlygas mūsų gyvenimo. Juk Prusai versti verčia lenkus į vokiečius, maskoliai duoda šiltas vieteles perkrikštams, o lenkai sako ant lietuvių: „Co tam, barani język, baranie mozgi!...“ Bet jeigu lietuvis išgama-judošius kalbės su lenku lenkiškai, tai šis jį pavadinis „bracie litwinie“ ir nuves aludėn išsigerti alaus, bet paskui jį privers užmokėti, ir užsigrižęs pasakys: „glupi litwin; dał się naciagnąć“ ir švilpaukdamas „krakoviaką“ su išveizda angliško lordo, eis jieskot kito „glupiego litvina“. Tai galvijai, ne žmonės!

Aš galėsiu rašinėti į laikraščius, bet nežinau, naujienas, ar straipsnius ir kokios įtalpos? — meldžiu man parašyti. Do vanok Tamista, jeigu kankinai Jus teip ilgai savo plepalais, bet jaučiu palengvinimą

sąžinės, pasidalinęs savo mintimis su kita dvasia, kuri protauja, viliuosi, maždaug teip pat, kaip ir aš. —

Kaip gyvena Amerikoje J.M. Dras Šliupas? Ar dar kunigai ji ne užmušė, pagal prisakymą Kristaus?! Garbus vyras!

Meldžiu dovanot, kad ant tokio netikusio popieriaus rašau ir tokia kalba (gudiškai-lenkiškas sintaksis). Neturiu progos geriau išmokti, gyvenams Dzukijoje, bet viliuosi ateityje tą ydą prašalint. Linkėdamas labų dienų,

Su godone, Tamistos draugas,
J. A.

P.S. Ar priima Amerikoje universitetuosna tokius, kurie ne turi liudijimo iš 8 klasių mūsų gimnazijos, bet yra buvę nors 7-oje ar 8-oje klasių mūsų gimnazijos?

Laukiu atsakymo, nors trumpo, jeigu truksta laiko.

J. A.

Laiškas kalba pats už save, bet visuomenė suvisai nežino, kaip skurdžiai šis doras vyras gyvena ir kaip gudriai jisai elgiasi. Ne bučiau žinojęs nė aš, jei ne jo draugas, čionais atvykęs, būtų man papasakojęs.

Gyvena jisai kambarelyje 14-kos pėdų „šiaip ir teip“, su savo sena motina ir jauna sere. Čionai jie visi trys valgo, guli, mokinasi, valgi renigia, ir bovinasi. Turtų jie jokių neturi, maitinasi visi trys ir jis jau baigia 8-tą kliašą, iš jo uždabijų, kaipo privatiško mokintojus vaikų žemesnių kliašų gimnazijos. Šis jų riumukas randasi nuskurdusioje šalije miesto, kurs oras visada kuoblogiausias. Žinoma, toks gyvenimas, drauge kaip kada su pakentimu bado, jo nenuilstantis darbštumas ir rupesčiai naikina jo sveikatą greičiau, ne kaipo Amerikoje darbininkams „breakeriuose“ ar kur-kitur, bet jisai savo tėvynės ne pamiršta ir ant jos labo deda savo visas spēkas, aukau-

ja savo motinos ir sesers pakutinį turtą — sveikatą, kaip ir kiti mus tautiečiai dainiaus Vaičaičio (Sekupasakos) budo. Vaičaitis sumenkėjo savo sveikatoj (nors išpradžios buvo gana sveikas) besidarbuodamas ant labo savo tėvynės-Lietuvos, žus šis ir kiti, jei negaus nuo savo brolių — tautiečių pašalpos. Tada išgirdę apie jo gerus darbus dėl mus labo, mes vėl gailistausim, kaip ir Vaičaičio gailistavom, bet bus tada per vėlai... jam pašalpos po myrio jau nereiks, nors ir noretumem ją suteikti. Taigi, nešelpdami savo tokių tautiečių, mes nustojam kuogeriausių tėvynainių ir kuogudriausių ir gabiausių mus darbininkų ant tautiškos dirvos, ir dar mes nesuprantam, jog mes galime tą lengvai pataisyti per savo aukas Draugystei „Aušros“, per prisirašymą prie jos, ir per nutarymus aukauti ant to dalyko kaipo sąnariai visokių kitų draugystė; tik vienas arba du centai ant mėnesio mus nenuvargis, o tēnais Europoje jau padarys didelę žymę. Penki doleriai čionais apie keliems sudėjus, suvisai neatsijaučia, o tēnais jau bus 10 rublių — gana ant mėnesio pragyvenimo.

Ar negalėtų kas viena kuopa, bile kokios draugystės, ar nors kas viena draugystė Amerikoje, paaukauti po \$5,00 ant mėnesio ir nuo savęs leisti į universitetą po vieną mokslieivį, kuris kreipsis prie „Aušros“ Draugystės su meldimais pašalpos. „Aušros“ Dr-stė galėtų ištyrinėti apie tokius kandidatus ir tinkančiuosius perstatyti tokios kuopoms arba draugystėms, kurios tokį pagirtiną darbą tuojaus atrastų vertu pritarty, ir džiaugtųsi kas viena iš savo mokintų tėvynainių, o tų \$5,00 ant mėnesio jos suvisai neatjaustų.

Taigi, visos draugystės ir jų kuopos parodykit, jog jūs esate tikrais lietuviais-tėvynainiais,

ne tik vardu, bet ir darbais, — riškites prie šio darbo ir raginkite kitus savo brolius-sąnarius. — Jeigu jau mus mokslaeiviai pašvenčia ant jūs labo savo sveikatą, laisvę ir visą gyvenimą, ar jūs negalite parodyti jiems savo dėkingumą, pašvėsdami jiems nors po vieną arba du centu ant mėnesio.

Vincas Jankauckas.

Isz visur.

Kronštado laivų dirbtuvėse iškilo gaisras nuo aplietų kerrosinu ir padegtų skiedrų. Tą darbą atlikęs, kaip rusų laikraščiai mena, japoniškas šnipas, kurio vienok nesugavo. Jeigu gaisras būtų priėjęs prie sąkrovų pirokselino, tai sako jie, iš Kronštado nepalikę būtų nė žymės. Gaisrą suspėjo su laiku užgesyti, o visus liuosus nuomtuos (samdytus) darbininkus išvarė iš dirbtuvių; įstatė jų vieton vien tik kareivius.

„Kijevlanin“ apgarsino general-gubernatoriaus Kleigelso, pirmiaus buvusio Peterburgo grado-načalninko, uždraudimą Kijevo, Podoliaus ir Volyniaus gubernijų gyventojams turėti šašdomus ginklus, durtuvus, lazdas su akstiniais ir peilius. Kaltus baus administratyvišku budu trimis mėnesiais kalėjimo arba 500 rublių štriopos.

Pakraščiuose Pietinio Tykiojo Didžmario, respublikoje Peru, 6 birželio iškilo didis drebėjimas žemės, teip kad apielinkėse Tacna ir Arica suskilo miestų murai ir vanduo užliejo didelius plotus. Žmonės tuolaik miegojo ir pajutę trenksmą, išbėgo į laukus vienmaiškiai. Sako, jog žmonių neužmušta nė vieno.

Iš Kijevo rašo į amerikoniškus laikraščius, jog Charakovoje iškilo tarpe kareivių,

renkamų į karės mobilizaciją, gresmus maštas. Sukilusių skaitlius siekiąs netoli 2,000. Malšymui jų esą išsiųsta iš Kijevo pulkai kariaunos.

Vladimieriuje, Rusijoje, sudas prie uždarytų durų nusprendė kaimiečiams Galašavos: 2 po 4 mėnesius, 6 po 2 mėn. kalėjimo už sukilimą prieš ponus, o teip gi ir prieš valdžią.

Lenkijoje išeina 96 lenkiški laikraščiai — Varšavoje: 11 dienraščių, 45 sanvaitraščių, 12 dvisanvaitinių, 10 mėnesinių, 2 bertaininiai ir 1 pusmetinis. Ant provincijų išeina: 5 dieniniai, 5 dusyk ant sanvaitės, 2 sanvaitiniai ir 3 mėnesiniai. Beto dar išeina 1 Petrapilėje.

Svarbus projektas yra įneštas į Petrapilės Mokslo Akademiją reorganizuoti dabartinę maskolių rašybą, arba teip vadinamą „grazdanką“, iš kurios ketina išmesti 4 raides: jer, „miagkyj znak“, fita ir jat.

Į Londono laikraščius rašo iš Maskolijos, buk Odesoje sušaudyta tapo 7, o Paltavoje 5 kareiviai, už dalyvavimą prieš valdžią demonstracijose.

Tapė užginta pardavinėti atskiri numeriai laikraščio „Peterb. Viedomosti“. Ji rėdo paties caro draugas, kunigaikštis Uchtomskis.

Paliepimu caro tapo išimta iš Suomų (Finų) viešpatystės izdo penki milijonai markių karės reikalams.

Italų laikraščiai sako, kad dabartinis popiežius ketinąs pavelyti visiems kunigams auklėti barzdas.

Netoli Oviedo, Ispanijoje, eksplozija kasyklose užmušė 20 angliakasių.

Maskoliu Naguose.

Tikras atsitikimas, atpasakotas Dr. J. Šilupo.

Vieną gražią dieną atėjo pas mane vienas tautietis, kurį senokai buvau matęs. Po paprastų pasisveikinimų, mužu įnikome šnekėti apie pergyventas nelaimes. Ir štai, ką man tarpu ko-kito mano pažįstamas tautietis papasakojo iš savo gyvenimo:

(Tikras atsitikimas iš gyvenimo).

„Pavažinėjęs po pietinę Afriką, aplankęs Angliją, atvykau — bus jau 8 metai atgal — į Suvienytas Valstijas. Nors svetimų kalbų nemokėjau, bet nelaimė manęs niekur nepatiko. Buvau sveikas, linksmas, darbą gerą ir apsimokantį visur turėjau.

Bet štai, nė iš šio nė iš to, prispaudė manę Amerikoje sunki liga. Gydžiausi ligonbučiuose ir namie, ir jau netikėjau sveiku žmogumi pastoti. Buvę net mano draugai, emė iš manęs šaipytiesi, kam aš pastojau nesveikatninku. Ne svetimi tačiau gydytojai pagelbėjo manę, bet saviškiai, teip labai nušaukiami per šių dienų dvaseregius.

Gerokai pasitaisęs iš ligos, teip jog net pažįstami susitikę galvas kraipė — nes mat nesitikėjo, jog aš galėsiu atsveikti, aš užimaniau grįžti tėvynėn. Lietuvos juk oras geras, vanduo ir duona ir mėsa gardesnė negu svetur. Galiausiai mano giminaičiai, susiedai, pažįstami, — tai juk vienas džiaugsmas, juos pamatčius, galės išvaryti man galutinai ligą. Teip aš pamislinau sav ir pasirengiau kelionėn. Kogi man bijoti? juk grįžtu namon, tėvynėn! Vieną, mat, dalyką pamiršau, kad tėvynė, Lietuva, stena po Maskolijos meškino letena. Rods geri draugai persergėjo manę ir draudė važiuoti, bet aš sakiau sav: tiek svieta mačiau ir niekur neįklimpau nelaimėn, tai kas galėtų negero man atsitikti gimtinėje šalyje? Maskoliai — na, juk tie teip-gi žmonės....

Išvažiavau į New Yorką sėsti ant laivo paskirtoje dienoje. Jau čia nesmagumas atsitiko: prikibo prie manęs tulas šaldras, norėjo matomai manę kaip miestelėną apiplėšti. Bet aš pavedžiau jį į rankas policijos, ir savo keliais nuėjau. — Gera tai pradžia kelionės! — pamislinau sav.

Be ypatingų kliūčių, laimingai atsakau į... Tilžę, Prusuose. Čia man rodėsi jau, lyg aš namie beęsęs: čia randu daugelį savų tautiečių, čia lizdas lietuviškų knygų.... Bet reikia eiti per rubežių į... savo tėviškę.

Aš turėjau skaudamą koją, todėl greitai vaikščioti nesugėbėjau. Veikiausiai sueėjau apie 50 tautiečių, kuriems teippat, kaip ir man, rūpėjo pereiti per rubežių. Lengvu jiems, nes jie

greiti, gali bėgti ir eiti greitai, o aš ne. Dėl jų netruko vadovų per rubežių, nes ir maskolių sargams užklupus, jie galėjo išsislapstyti, ir potam sav ramiai keliauti į savo namus. Bet su manimi kas kita. Šlubą žmogų nieks nenori ve-ti per rubežių. Kad jūsų pusta būtų! — tariau sav, — aš svieta perėjunas, aš ir teip gražiai sugrįžsiu namon. Juk maskoliai ne žmogžudos!

Atsiduriau ant rubežiaus pas Tauragę. Einu keliu tiesiog ant ragatkos. Lenkciugās pertrauktas per kelią, ir žalnierius stovi ant sargybos. Priėjau prie lenciugo ir žalnieriumi pasakiau, kad noriu eiti per rubežių.

— Jeigu turi pašpartą, ans tarė, tai eik. Bet jeigu neturi pašparto, tai žinok, kad bus tav vargas. Velyk apsimislyk pirma!

Po valandos aš sugrįžau atgal, ir doras sargas atkartojė man savo patarmę. Aš atitraukiau atgal, bet nesumanęs, iš kur aš dabar pašpartą galėčiau išsiimti, aš vėl sugrįžau, pasirijęs eiti ant žut' ar but'.

Vos parėjau per rubežiaus lenkciugą, karėivis man kapt už rankos ir veda į kanceliariją. Čia kapitonas šoko manęs klausinėti: kur buvai?

— O-gi Karaliaučiuje gydžiausi; matai, kad aš šlubas esmi, turiu skaudamą koją.

— Meluoji. Iš kur gavai tokius rubus? juk Lietuvoje teip žmonės nedėvi! Tavo drapanos parodo, kad tu grįžti iš Amerikos.

Atvarė manę į Tauragės policiją.

Vyresninkas nužvelgęs manę nuo galvos iki kojų sako:

— Padėk visus pinigus čia ant stalo!

Nors aš nenorėjau, bet manę verstinau vertė. Išėmęs čeraslą, padėjau 150 rublių.

— Ar visi? Žiurek, kad visi būtų! pasakė vyresninkas ir užkeikė biauriai.

— Buvau užsisiuvęs 50 rublių po pamušalu brusloto (šalbierkos), manydamas, — jeigu kas manę apgrobtų, bent tiek liktų man ant bėgančių reikalų. Vyresninkas liepė manę sargams iškratyti. Tie išrengė manę beveik iki nuogam, ir čiupt — visas drapanas iščiupinėjo. Užėiuopė 50 rublių ir išėmė.

— Tai tu kalės vaike mums meluosi! sušuko raštininkas policijos, ir tvykst, tvykst! man per žandus.

Pašoko man piktumas dėlei tokio nežmoniškumo, ir griebęs raštininkui už krutinės, telžiau jį ant žemės ir spėjau dar atlyginti jam už antausių išdaužymą, iki sargai manę pagriebe.

— Į skylę jį įkiškite!

Toliaus bus.

Vyrai!

Kaip matėme „Vienybėje“ atsišaukimą kn. Dembskio, kuris turįs parašęs knygą „Apie Kankytojus ir Kankytinius už mokslą“, — tai vėl bus kas naujo. Tai-gi nepatingėkim ateiti anam su pašelpa, imdami prenumeratą, kuri tik 50 ct. Matom, kun. Dembskis yra biednas, tas rodo, kad valdydamas parapijas ir kunigaudamas apie 40 metų nepišilupo pinigų, kaip kiti padaro. Padarykim anam džiaugsmą ant senatvės sušelpdami iš mūsų pusės; bus jam kaipo atlyginimas, ir parodymas meilės už tai, kad jis gyvendams tarp svetimų nesulenkejo ir neišsivadėjo savo tautos, kaip kad kiti kunigai yra padarę. Paremdami jį su prenumerata, pastatysim jam gyvam paminklą; rodos jis akmenio paminklo negeidžia, tad vyrai, parodykim meilę mokytam savo tautiečiui, kuris baigia dienas savo gyvatos bekariaudamas su mūsų nevidonais; tegul turi nuog mus tą paguodą, kurią užsipelnė.

F. Mikolainis.

Atsakymai.

p. Vuosliui. Tamistos nurodomas aukų komitetas Amerikoje jau seniai gyvuoja.

p. Zingeiduoliui. „Spenceris“ ir „Chemija“ (T. M. D. išleidimas) netrukus apleis spaudą.

p. J. Kovui. Tas nieko višuo menę neapeina. Mėginkite tarpu savęs susiprasti.

Aukos kankintiniams.

Baltimore, Md., ant varduvių	
Nikodemo Zelvio:	
Vincas Zelvis	26
Antanas Ambrazas	25
Nikodemas Zelvis	26
Antanas Karalius	25
Magdė Krakauckienė	10
Magdė Zelviene	25
Barbora Zelviene	10
Viktė Karalienė	10
Smulkesnių	15

Viso labo 1,71

Buvo \$357,39

Lieka izde \$859,10

Lietuviu tauta

senoveje ir szia dien.

Parašė J. Sliupas, M. D.

(Tasa.)

54. Prieš kalną ger eiti, o nuo kalno ir kuliais nusiristi.
55. Sens protu, jauns gvoltu.
56. Žmones į antrą galą kaip jaučius laužo.
57. Senysta, ubagysta!
58. Senystė ne ponystė!
59. Pasigėręs gultų, iškaršęs mirtų.
60. Jei gyventina, prasigyvens; jei vargtina, prasivargs.
61. Ir platu, su kraštu, ir gilų, su dugnu.
62. Svieta lobys, šiaudų kulys.
63. Visų balti dantys, o ne žinai, kas už dantų yra.
64. Vieną dieną motina, kitą dieną močeka.
65. Geriaus miera nė kaip viera.
66. Nevieryk vilkui, jei ne pats pribaięs.
67. Dar toli braška!
68. Iš didelio burio mažas lytus.
69. Beeidami gerai, bebudami sugaišo.
70. Ne girk pirm ryto mergą, nė pirm vakaro dieną.
71. Toli už verbos šakalys.
72. Laukia kaip gervė giedros.
73. Kudikis pirštą nusideginęs, bijos ugnies.
74. Diena dieną mokin.
75. Aš esmi neštas ir pamestas (mėtytas ir vėtytas).
76. Ant darbo numanai gerą remeshinką.
77. Ne visi tie medėjai, kurie kumpasias trubas nešioj.
78. Aš tariau, kad tu linus mįsi, o tu kailius mini.
79. Bėda bėdą veja (prispir, pridur).
80. Kada ne vargai bei bėdos?
81. Negandos užsiremia ragais.
82. Pikts sapnas beveik įvyksta.
83. Bėgančio pėdai, stovinčio kraujai.
84. Lobis budina, vargas migina.
85. Ir šoną užgulant, iškada gal troytis.
86. Bėda (stoks) ne brolis.
87. Naktis ne brolis.
88. Bėda kojas taiso.
89. Norint čia išbėgsi, kitur vargas atsitupęs tavęs lauks.
90. Kad šuo pinigų turėtų, nekauktų.
91. Marškiniuose nerimsta.
92. Vargė bebudams turi verstis, kaip gali.
93. Vargas vargą prispir.
94. Nuo vilko bebėginėdams, užbėgsi lokį.
95. Vagis vagį varo.
96. Stroku negandop.
97. Meška gyle užgauta baubia, šaka prislėgta tyl.
98. Kybura žasytis augštinaiks parpuoęs.
99. Kurs kytras gimęs, su žasele mok arti.
100. Motina įbruka krutį, ale išminties ne įbruka.
101. Glupas nuėjo, duka parėjo.
102. Augės ir ugterėjęs, ir išmintį paraugęs.
103. Kas durnam po razumu?
104. Galva visą žmogų vadžioja.

105. Protas išmintį vadžioj.
106. Kad vietos neteksi, protą gausi.
107. Aklas aklą vadžioj.
108. Ir augi, ir ne brėsti.
109. Nė galvos teko kalbėdami.
110. Eik su durnium vėziauti, ans varles gaudo.
111. Čia žodis, čia ir darbs.
112. Žodis galvos nepramuš.
113. Druk klausyk, maž kalbėk.
114. Tyla geresnė ne kaip byla.
115. (Žodis) burną rėžia.
116. Ne minėta ne pakalba.
117. Zaunyk, kad tu nezaunytum.
118. Atsiliep kaip Varnių varps Lukšte.
119. Norint nė vyžos vertis, o tik gaspadorius.
120. Gražus abrozės, menks gaspadorius.
121. Ateik belaukiams, išėik bemylims.
122. Neragintam po suolu.
123. Sėnoji kuniškė (tėnki viešnė).
124. Šalts miegas alų jaučiant.
125. Reik drąsos prie mėsos.
126. Kąsnis malką veda.
127. Kur mėžiai guli, rugiai netelpa.
128. Bepig po kito stalu kojas pakiusus sėdėt.
129. Viso yr, tiktai nėra privartimo.
130. Ne tuktinai, bet mistinai (valgome).
131. Pirmutiniai paskutinių meldž (česnyje valgant).
132. Ragozių pastatau (prisigėręs).
133. Girts ir važiuots, pagiriomis nė pėsčias.
134. Girts penkiais, šėšiais, pagiriomis nė vienais.
135. Girta dovana, paiko džiaugamas.
136. Gusais klejoja, gusais nusiblaiva.
137. Stripinys visados gul pas šunį.
138. Ant skaudamos kojos užmynė.
139. Tyko, kaip vanagas.
140. Gina kaip pempė vaikus.
141. Kaip varno plunksną jį sumušo.
142. Teip jį sumušo, kad iš senos skrandos sklypai.
(Pasigėręs gultų, iškaršęs mirtų).
143. Vandeni gėręs, nebūsi girtas.
144. Jau tavo skilvyje vėl pasnykas pasidarė.
145. Lokys numirė, mesk ir trimytą.
146. Mandagumu ne darysi puotą.
147. Be šeimynos negali apsieit.
148. Ozka ne galvijus, merga ne šeimyna.
149. Služma—tužma.
150. Gaspadoriai patys vagia, o ant šeimynos reiškia.
151. Dirbk negalėdams, bile ką anuoja.
152. Bėga vilks, tunka vilks, stovi vilks, džiusta vilks.
153. Vilks bėgiodams bile ką užbėga.
154. Kiek prie trobos eismelis(?)
155. Per visą nedėlę vieną darbą dirbęs ir nubosti.
156. Ką brenda, tai ir užbrenda.
157. Jaučiu bebudams nebaubsi kaip bulius.
158. Skubinkis, ir ši diena bus su vakaru.
159. Diena nakčiai juokiasi.

(Toliaus bus.)

Pasimirė:

Gabrielius Tarde, garsus prancuzų socijologas, profesorius College de France Paryžiuje, pergyvenęs 62 metus. Tarpu kitų svarbių jo raštų aprinkyj kriminalistikos ir socijologijos, didžiausj garsą įgyjo po visą svieta jo veikalas p. a.: „Les lois de limitation“, parašytas po įtekme Spencerio.

Londone pasimirė Henry Morton Stanley, garsus publicistas ir keleivis. Gimė 1841 m. ir išaugo elgetų namuose. 15 metų nuplaukė Amerikon. Įstojo kariumenėn ir pasiėmė sądarbiauti „New York Herald“, kurio siunčiamas, kaip reporteris, atliko garsingą pasaulėj kelionę Afrikon, atjieškodamas Livingstono. Kaš tais to paties laikraščio nukeliavo Zanzibaran. Vėliaus, jau išsiūstas per anglišką rėdą, tyrinėjo vakarinę dalį Afrikos, palei upę Kongo. Didžiausj garsą įgyjo paskutinė jo kelionė suradimui Emino-Pašos. Persiskverbdamas per nuoamzinius miškus, jis pirmasyk perėjo paskersai Afriką nuo ištakos Kongo iki šaltinių Niliaus. Berods Emin-Paša nebuvo pavojuj, nė šaukėsi pagelbos, vienok po tuoprisidengimu Anglija įlindo Afrikon ir daug sau pelnė. Prietikiai tos kelionės, dailiai aprašyti per patį Stanley, išsisklaidė po svieta šimtais tukstančių egz. ir davė jam milijoninį turta.

Steponas Julius Marey, įžymus prancuzų fizijologas.

Karolius Gustavas Manitius, generališkas superintendentas evengelikų bažnyčių Lenkijoj. Jis pagarsėjo kaip rašėjas, filantropas ir pedagogas.

Pajieszkojimai.

Pajieskom lietuviško kunigo prie parapijos Nekalto prasidejimo P. Šv. į E. St. Louis,

Ill. bažnyčią ir kleboniją 7 metai išbudavota. Meldziame iš guodotinių kunigų atsišaukti ant sekančio adreso:

Sam. Joccis,
Pradž. Par. nek. praš. P. S. S.
541 Collinsville Ave.
E. St. Louis, Ill.

Jaunas vaikas, žinantis gerai biznį laivakortinei-bankavų agentų, valdantis atsakančiai liežuviais: lietuvišku, lenkišku ir rusišku, kaip kalboj, taip ir rašte, pajiesko užsiėmimo. Atsišaukimai:

Fr. Juškevič,
402 E. 15-th str., 1 floor,
New York City.

Pajieskau Jono Bekerto, Kanno rėd., Raseinių pav., Jurbarko miesto; pas mane buvo ant burdo apie tris metus, pridirbo man blėdies ant 52 dolerių ir nežinau kur jis dingo; jeigu kas apie jį žinotumėt, meldziu duoti žinią: aš jam norėčia duoti griekų išrišimą. Adresas:

Juozas Belušas,
1209 Lloyd str.
Scranton, Pa.

Excursion ir Piknikas!

Suvienujų lietuviškų draugysčių iš Plymouth'o ant Lake Lodore, subatoje, 2 dieną liepos (July), 1904 m. Trukis D. & H. R.R., išeis nuo Plymouth Junction 7:15 ryte, iš Wilkes-Barre 7:40, iš Pittston 8:00, iš Scranton 8:30. Kelionė į ten ir atgal kaštuos dėl suaugusių 85 centai, vaikams nuo 6 iki 12 metų 60 centų. Kapelija grajys iš 12 muzikantų. Šokiai dovanai. Pranešame visiems, jogei Lake Lodore yra puikiausia vieta iš visos apielinkės, kadan-gi yra viskas įtaisyta pagal naujausią madą, kur galima ištikro linksmi laiką praleisti.

Tai-gi lietuviai ir lietuviškos, seni ir jauni, kurie malonite savo širdis palinksminti ir sveiko oro prisilevėpuoti, nepralaukite šitos progos, o ant visados jusų pačių ir jų vaikelių atmintyje pasilik.

Komitetas.

Vertimas kuniguos.

Geidžia man' tėveliai, kunigu kad bučiau,
Kad nuo savo brolių aš almužną rinkčiau,
Amatas-gi tasai man didžiai netinka:
Kas yra nesveikas, tegul tas sav renka!
Irgi visos bobos teip man privadziuja:
Kunigą juk žėdnas myli ir guodoja...
Aš garbės nejieškau savei neprotingos,
Noriu valgyt duoną uždarbės teisingos!
Sakė, jog gražus aš bučiau kunigėlis:
Apvaliai nutukčiau, kaip alaus boselis.
Joms aš pasakojų, kad neišturėsiu,
Kaip nusiganysiu, tuoj pačios norėsiu!
Giria mano balsą, kad gražiai giedosiųs.
Plonas ir graudingas, — kaip raudot raudosiųs.
Aš-gi sav rokuoju: gal, nebus čia niekol
Imt sveikam almužną reikia bijot grieko!
Kas diena jau virsta svietas prie šyiesybės:
Pradeda suprasti visas neteisybes,
Nustos ir almužnas aniemis dalyti,
Imš jau po teisybei juos darban varyti!

K.

Tevynę kas-gi išliuosuos?!

Jo mintis tę toli dar skraido
Po mielus gimtinius kraštus;
Brangios tėvynės girdi aidą,
Aprauda lietuvių vargus.

Jis mato: stovi jo tėvynė
Viena, pa-kendus varguose,
O priešai drasko prisimynę,
Jog ji net pludo kraujuose.

Rankas ištiesus, šauk' pagelbos
Nuo tų, ką daugel teip žadėj',
Ką dirbti, mirti dėl tėvynės
Už sieki sav pirma padėj'...

Bet, jie negirdi jau to šauksmo
Jų širdis kurčios ant vargų...
Nebėr jau to garbingo jausmo,
Pasišventimo ir aukų!

Išayko jau pas juos teisybė —

Su vėjais nuuzė šiaurėn;

Prapuolė darbas dėl tėvynės,

O jie — valdžios jau pasparnėj'...

Ir mintis jo tolyn dar skrenda,

Kur broliai varksta kaliniuos...

Ramumo niekur sav neranda —

Tėvynę kas-gi išliuosuos?!

V.-P.

Pigi kelione isz Anglijos in Amerika

Isz Liverpool ar Quenstown	\$12.75
" Belfartar ar Londondery	\$13.95
" Glasgow	\$15.15
" London	\$15.75
Isz New Yorko in Hamburga	\$20.00
Gaunamos pas J. J. Pauksztį Plymouth, Pa.	